

Godišnji susret **Odbora Međunarodnoga PEN-a za pisce u zatvoru**, u organizaciji **Hrvatskog PEN Centra** prerasta u kulturni događaj od svjetske važnosti okupivši u Zagrebu, u razdoblju od 12. do 14. svibnja ove godine šezdesetak sudionika iz cijeloga svijeta.

Oslobodimo riječ u vrijeme rata i represije - Free the Wor(l)d in Times of War and Repression – naslov je događaja koji okruglim stolovima, panel-diskusijama, predstavljanjem knjiga i časopisa, ali i fokusiranim radom Odbora na pojedinim slučajevima i na velikim kampanjama, ukazuje na potrebu djelovanja u zaštitu slobode književne riječi i slobode istraživanja u novinarstvu. To je posebno aktualno danas, u kontekstu globalne eskalacije ratnih sukoba, posljedica što ih agresija na Ukrajinu ima na Europu, ali i s obzirom na sve zamjetniju atmosferu gušenja slobode govora i izvještavanja čak i u zemljama visoke demokracije, a ne samo u zemljama koje su imale dugu tradiciju progona pisaca i novinara.

Zastupajući interese progonjenih pisaca u čitavome svijetu, **Odbor Međunarodnog PEN-a za pisce u zatvoru**, od osnutka 1960. godine pa do danas, pomno prati broj slučajeva zatvaranja na godišnjoj razini diljem svijeta, objavljujući PEN-ov *Godišnji popis*.

Uz svoj rad u zaštitu pojedinačnih slučajeva, Odbor podupire kampanje o pitanjima koja utječu na slobodu izražavanja, uključujući sve oblike cenzure, kriminalizacije klevete, bogohuljenja, govora mržnje, zajedno s kampanjama usmjerenim na određene zemlje, na primjer Kinu, Kubu, Egipat, Iran, Mianmar i Tursku.

U sklopu događaja, 11. svibnja, na dan dolaska sudionika, biti će predstavljena knjiga **„Ukrajina 2022., pjesnički ljetopis rata“**, antologija u izdanju Hrvatskog PEN-a, i **Europski glasnik**, godišnjak s temom ruske agresije na Ukrajinu. U predstavljanju će sudjelovati Alla Tatarenko, Halyna Kruk, Ostap Slyviynsky (Ukrajinski PEN), Dražen Katunarić i Tomica Bajsić, a moderirat će Olha Mukha (PEN International).

Na svečanom otvaranju skupa 12. svibnja u 17 sati na Akademiji dramske umjetnosti, nakon pozdravne riječi Tomice Bajsića, predsjednika Hrvatskog PEN Centra, govora Dr. Ma Thide, Predsjednice Odbora Međunarodnog PEN-a za pisce u zatvoru i obraćanja hrvatske ministrice kulture i medija, gđe. Nine Obuljen Koržinek, započet će rad skupa Okruglim stolom na temu **Književnost u vrijeme rata i represije**. Pisci zanimljivih biografija vlastitim iskustvom mogu ukazati na probleme progona i gušenja sloboda izražavanja. To su Ma Thida (PEN Myanmar, PEN International), German Rojas (PEN Čile, PEN International), Katherine Bisquet Rodriguez (Kuba), Firas Shamsan (Jemen). Postavlja se pitanje: Koja je uloga pisca i književnosti u vrijeme sukoba i kako pisana riječ može doprinijeti boljem razumijevanju, nadi i slobodi kad smo suočeni s represijom. Okruglim stolom moderira Sibila Petlevski koja je dva mandata bila u Međunarodnoj upravi svjetskoga PEN-a.

Iz bogatog programa treba izdvojiti **Panel o izazovima na koje nailaze pisci u egzilu i centri domaćini** kojim će moderirati Romana Cacchioli. Panelisti su pisci u egzilu: Timba Bema (Kamerun / PEN Romanska Švicarska), Katherine Bisquet (Kuba), Alberto Escorcía (Meksiko), Taciana Niadbaj (PEN Bjelorusija), Ma Thida (PEN Mjanmar), a sudjeluju i

predstavnicu PEN centara domaćina Astrid Vehstedt (PEN Njemačka: Program Pisci u egzilu) i Elisabeth Löfgren (PEN Švedska), German Rojas (PEN Čile)

Važna diskusija povest će se oko teme „**Kriminalizacija klevete**“. Međunarodni PEN protivi se kriminalizaciji klevete i aktivno djeluje u kampanji za opoziv zakona o kriminalnoj difamaciji na svjetskoj razini. Moderatorica je Tanja Tuma (PEN Slovenija, članica Uprave PEN International) Zastupljene zemlje: Španjolska (Miquel Àngel Llauger PEN Katalonija ili Laura Mintegi, PEN Baskija – ‘Gag law’ (zakon ušutkivanja) i ugroženo umjetničko izražavanje), Bosna i Hercegovina (Andrea Lešić-Thomas, PEN BiH, re-kriminalizacija difamacije u Republici Srpskoj); Hrvatska (Tomica Bajsić, Hrvatski PEN); Crna Gora (Miodrag Popović, PEN Crna Gora) i Turska (online)-

Biti će posebno tematiziran i **problem „Digitalnog autoritarizma i njegova učinka na slobodu govora“** Moderirat će Ross Holder, koji će predstaviti situaciju u Kini, a uz strane paneliste - Brendan de Caires (PEN Kanada) Salil Tripathi (Upravni odbor – fokus na Indiju te na samu temu općenito), Ostap Slyvynsky (PEN Ukrajina – o temi dezinformacije), Moheuddin (PEN Bangladeš), Karin Karlekar (PEN Amerika) - sudjelovat će i direktor IPI-a Frane Maroević (PEN Hrvatska, the Executive Board of the International Press Institute).

Desetljećima je temelj rada i djelovanja međunarodne mreže PEN-a usredotočen na podršku pojedinačnim slučajevima ugroženih pisaca diljem svijeta. Tijekom 2022. najmanje 277 pisaca iz 36 zemalja našlo se iza rešetaka, a nebrojeni drugi suočili su se s najrazličitijim oblicima uznemiravanja. U tijeku skupa biti će predstavljeni odabrani slučajevi i kampanje.

Zanimljiva diskusija povest će se u okviru Okruglog stola pod naslovom: **Europski identitet – Europski narativi od pada Berlinskog zida do danas. Okruglim stolom će moderirati** Alida Bremer, a panelisti su: Lejla Turčilo (Bosna i Hercegovina), Igor Blažević (Češka), Ostap Slyvynsky i Halina Kruk (Ukrajina).

U panel-raspravi na temu „**Dostupnost slobode**“ kojom moderira Hanna Nordell (PEN Švedska), govorit će o novom ograničavajućem zakonu o medijima koji uključuje i društvene mreže - Neven Vulić (PEN Hrvatska) Mickwitz Peter (PEN Finska), Taciana Niadbaj (PEN Bjelorusija).

Skup će završiti čitanjem poezije pod naslovom **Free the World! Oslobodimo svijet!**, a govorit će se i o prijevodima djela progonjenih pisaca. Čitanje će biti održano u gostionici Pod starim krovovima u povijesnoj jezgri zagrebačkog Gornjeg grada koja se diči dugom tradicijom čitanja poezije.